

ŞERHİN

Tevfik Fikret

Fiati 10 Lirac

T811.219
TEV.F
017215

ARI

Tevfik Fikret Derneği
Yayınlarından : 1

4066
u-180

ŞERMIN

Tevfik Fikret

1 9 6 5

TEVFİK FİKRET VE ÇOCUK TERBİYESİ HAKKINDA BİRİKİ SÖZ

Tevfik Fikret, yaradılışı itibarıyla ideal ve idealist bir terbiyeciydi. O, terbiye kitapları okuyarak, pedagoji eserleri inceliyerek kitap yetiştirmesi bir terbiyeci ve gelişigüzel, üstünkörü taklitçi bir mürebbi değil, tatbiki alanda, yavru insanlara verilecek eğitimi, kendi vicdan ve ilhâm kaynaklarından çıkararak, çocuğu kalbinin bütün harâret, bütün ateş ve bütün aşkıyla seven ve onu, insanlık âlemine şerefli, vekarlı, kudretli, bilgili ve liyakatli bir insan olarak yetiştirmek için bütün insiyâklarını, bütün meyelânlarını, bütün enerjisini yücelten, tabii olduğu kadar kısıbî, vehbî olduğu kadar bedii ve medenî bir terbiye ile yetiştirmegi gaye edinmiş olan canlı ve canlandırıcı bir mürebbi idi.

Onun nazarında, tıpkı bir tohumun küçücük bünyesinde bütün olgun ve yetişkin bir fidanın hassaları birikmiş, yalnız açılıp serpilmek; yetişip yükselmek için müsâid vesat, müsâid imkân, müsâid hava ve güneş, müsâid su ve gıdâ istediği gibi, çocuk da, büyük bir insanın bütün varlık ve kudretinin rüseymlerini mini mini varlığında toplamış bir insan minyatürü halindedir. Onu istenilen gayeye ulaştırarak veya o gayeden uzaklaştıracak ve azdıracak olan, ona tatbik olunacak terbiye, onu kuşatacak, saracak olan çevre olduğuna inanan bir mürebbi idi.

Onun inancında istenilen mes'ud ve kutlu gayeye varmak hiç de imkânsız değildi. İdealist Fikret, hayatta iyinin iyisi, güzelin güzeli, mükemmelin mükemmeli olacağına inanıyordu. Bunun olmaması, olamaması, ödevi benimsiyenlerin bir günahı, terbiyenin ne olduğunu, nasıl tatbik edileceğini bilmeyen, bilemeyen, bilmek istemiyen, terbiyeci taslaklarının affolunmaz, affolunamaz suçlarıdır.

Çocuk yaşayan, gören, duyan, sezen ve anlıyan bir varlıktır. Onu çamurdan yoğurulmuş bir heykel taslağı gibi çekiç darbeleriyle, kalem ve keski işlemleriyle şekle sokmak mümkün değildir. Bu tarz terbiye, ondaki ruhi kabiliyetleri, fitri istidâdları köreltir, öldürür; insanî temayülleri yok eder; onu, bir insan değil, bir manken, bir robot hâline sokar.

Çocukta, daha ilk senelerinde şahsiyet ve haysiyet, izzetinefis, güzel, iyi ve hayır telâkkilerinin uyanmasına, kökleşmesine çalışılmazsa o canlı maddeyi bütün manâsıyla, bir insan, bir kâmil insan ve bir karakter insanı haline yükseltmek imkânsız olur. Bu hassalara, bu hasletlere sahip olmayan kimse, ne iyi bir evlâd, ne iyi bir ana veya baba, ne iyi bir yurddaş, ne de iyi bir insan olabilir. Atalarımızın terbiye konusunda bizlere birer hakikat düsturu olarak bırakmış oldukları ne kadar doğru, ne sağlam, ve ne ibret verici savları vardır. Onlar bize "Ağaç yaşken eğilir!", "Demir tavında dövülür!", "Kişi refikından azar!" "Üzüm üzüme bakarak kararır!", "Suyundan kapmazsa huyundan kapar" gibi çok düşündürücü ibretler bırakmışlardır.

Çocuk terbiyesinde rol oynayan sâde ana-baba, mektep ve mürebbi de değildir; arkadaş, çevre ve cemiyet de vardır. Bütün bunlar düşünülecek şeyler-

dir. Rahmetli Ziya Paşa "İtirâfât" adlı eserinde, çocukluğunda yanına katılan kölenin ve nihâyet kendisini gözetmeğe memur edilen, lalanın kendi üzerindeki fena ve iyi tesirlerine dâir ne ibret verici hakikatler anlatmaktadır.

Fikret, bütün bu noktaları, gözönünde tutan ve çocuğun etraf ve çevresindeki bütün maddî ve manevî müessir ve âmilleri gözden geçiren bir mürebbî idi. Mekteplerin, bir kalıptan çıkma tuğlalar gibi yarı pişmiş, yarı yanmış elemanlar yetiştirmesini, birer memur fabrikası olmaktan ileri birşey olmadıklarını görmüş, bunun için de "Yeni Mektep" adıyla, yurda, korku bilmez, zulümden yılmaz, irâdesine hâkim, insanlığa güvenir, kabiliyetine inanır insanlar yetiştirmek azmine düşmüştü. Bu idealini, istibdâd devrinde, gölgesinden korkan, haysiyetine sahip insanlardan yılan, o nühûset devresinden ötürü tatbik sâhasına koyamamıştı.

Büyük va'idlerle gelen, küçük, pek küçük işlere kadar tenezzül ederek yıkılıp giden, yurdu da, milleti de süfliyet ve sefâletlere sürükliyen "Han-ı Yağma" cılar devrinde de tatbik alanına koyamamıştı. Biricik ümidi kendisini de yetiştiren "Galatasaray Lisesi" nde idi. Onu da, "Karâr-ı Nezâretpenâhi" yazan sersemier baltalamış ve terbiye hakkında kötü bir görenek, zararlı bir örnekten başka en ufak bir bilgileri olmıyan zavallıların keyfî emirleri ve kasıdkâr emelleri baltalayıp bitirmişti.

"Karâr-ı Nezâretpenâhi" ile idâre olunan mekteb-i Sultânilerin durumu gözönünde iken, Fikret gibi, yegâne bir mürebbîyi çekebilmek şöyle dursun, onu anlayamayacakları, güneş kadar açık bir hakikatti; anlayamadılar da..

Terbiye ve tahsil işinin sâdece bir "Karâr-ı Nezâretpenâhi" işi olmadığını, bu hayâtî işin aynı zamanda millet işi, ikbâl ve istikbâl işi olduğunu kim bilir, kim düşünürdü?!.. Bu işlerle en küçük bir ilgisi, bu çok ince ve çok nâzik işde en ibtidâî bilgisi bile bulunmıyan bir zavallının, alelekser beyinsiz başlara konan devletkuşu gölgesiyle oturduğu iskemleden aldığı daha doğrusu- aldım sandığı kuvvetle ortaya attığı karâr-ı Nezâretpenâhinin nasıl bir idâm kararını olduğunu anlayacak kadar da sezgisi yokken "Sözüm Kanun!" diyebilecek bir mevki sâhibi oluvermesi felâketlerin felâketidir.

Amerika'lılar bir mektebi bir müdüre teslim ettikleri zaman, o mektebi onun selâhiyet ve mesûliyetine tevdi ederler. Kat'î bir muvaffakiyetsizlik veya sıhî bir sebep olmadıkça, onu o mevkiden ayıramazlar. Ayırmazlar ki, o müdür idealini tatbik edebilecek zaman ve imkân bulabilin.

İngiltere'de, hususî gayretlerle meydana gelmiş olan iki üniversite (Oxford ve Cambiridge), Londra'daki devlet üniversitesine "Memur Fabrikası" derler. Buranın âlim yetiştirdiğine bile inanmak istemezler.

İşte Fikret de, böyle halkın, ana ve babanın, yurd ve yurddaşın ikbâl ve istikbâlini ideal olarak gözönüne alan ve bu ideale ideal bir cevap olacak şahsiyetler hazırlamak gayesiyle böyle bir mektep kurmayı düşünmüştü.

O, çocuğu, haysiyeti, izzet-inefsi ve vekarı itibariyle değil, yalnız bünyesi bakımından küçük bir insan olarak görüyordu.

Bir kış akşamıydı, Fikret'in salonunda üç kişi idik. Fikret, bel, bir de eski Büyük Elçilerden Galip bey isminde başka bir zât.. Kapı çalındı. Fikret, kapıyı kendi yakında olduğu için, açtı. Noel Baba gibi, karlar içinde, bir küçük baş göründü. Fikret hemen onu içeriye aldı; paltosunu çıkarmasına yardım etti; kollarını silkti ve çocuğu içeriye aldı. Ona çay getirtti ve hâtırını sordu. Neden gel-

diğini öğrenmek için onunla âdetâ bir arkadaş gibi konuşuyordu. Çocuk muhitine tamamen ısınmıştı; serbest konuşuyordu. Nihâyet anlaşıldı. Kalkıp gideceği zaman Fikret gene çocuğa yardım etti, paltosunu giydirdi ve gülümsüyerek çocuğu yolladı. Fikret, kapıyı kapayıp yerine oturduğu zaman Galip bey gülerek:

— Tefvik Fikret Beyefendi, doğrusu, küçücük bir çocukla âdetâ büyük bir adamla konuşur gibi konuşmanız, ona büyük bir adam gibi muâmele etmeniz beni çok düşündürdü! deyiverdi. Fikret, ciddi bir tavırla: — Neden efendim? Bugünün çocuğu, yarının büyük adamı değil mi? Ona büyük adam muâmelesini neden çok görüyorsunuz? İnsan yavrusuna da insan muamelesi yapmak şaşılacak bir şey midir? Cevabı üzerine muhâtabı, asıl o zaman şaşırılmış, şaşalamıştı ve verecek cevap bulamamıştı. Muhâtap için çocuk çocuktu. Ona, nasıl, büyük adam gibi davranılırdı; burasını aklı almıyordu.

İşte Fikret'in çocuk hakkındaki görüşü, duyusu ve düşünüşü.. Onun terbiyesinin sistemi de bu kanaatin mahsulü idi.

Terbiye konusu üzerinde görüştüğü dostları arasında, memleketimizde ilk defa ilmi ve ameli şekilde kurulan ve çalışan bir terbiye müessesesi başında bulunan ve hakikaten müsbet işler yapan ve başaran Mustafa Sâti bey vardı. Çok zaman Fikret'le derdleşmeye gelir, geceleri de kalırdı. Bu derdleşmeler sonunda mini mini yavrular için de bir mekteb açmak teşebbüsü görüşüldü ve bir karara bağlandı. Bu mektebin adını Fikret koymuştu: Yuva.

İşte bu Yuva Fikret'i bülbülleştirdi. Yuva'nın mini mini kuşlarının civılda-yışlarına birer örnek olacak zarif, nezih, manzumecikler yazmağı düşünmüş ve yazmıştı. Bu, Fikret'in mini minilere karşı unutulmaz, ölmez, ve öldürülemez maddî-manevî bir yâdigârı idi. : Şermin.

Şermin, küçüklük için hazırlanmış olan bu eser, dil, şekil, san'at, terbiye ve gaye bakımından birçok özellik ve güzellikleri nefsinde toplayan bir mecmûadır.

Dil Bakımından : Şermin, en ince, en sâf, en samimî, en sıcak, en açık ve tatlı bir İstanbul şivesidir. Fikret bu şiirin Türkçesinde çocuklarla, aynı ruh, aynı zevk, aynı hayâl ve ateşle, oynar gibidir. Öyle bir oyun ki, hissi, fikri, zevki, merhameti, şefkati, muâveneti, hâsılı bütün manâsiyle vatan, millet ve insanlık sevgisini, seve seve, yaşaya yaşaya, duya duya, bu tatlı dille öğretir; bu samimî dille aşılır, bu samimî dille söyler.

Şekil Bakımından : Şermin, yine tedkike değer bir hususiyeti yaşatmaktadır. Eser küçük küçük parçalardan mürekkep olmasına rağmen, sâdece bir manzûme kolleksiyonu olmakla kalmamaktadır. Bâzıları mini-miniler dilinden birer monolog, bâzıları birer diyalog, bâzıları ise bir latife ve ibretli hikâye mâhiyetindedir. Bu itibâr ile de canlı ve heyecanlıdır.

San'at Bakımından : Şermin'in içindeki parçalar çocuk ruhuna en uygun bir mâhiyette yaratılmış manzûmeciklerdir. Çocuğun kolaylıkla okuyup kavrayabileceği bir nazım şekliyle yazılmıştır. Şekil, halkın malı olan bir hece veznidir. Fikret buna, "aruz kırmaması" derdi. Fakat bunlarda aruzun o ağır âhengi, dar çerçevesi yoktur. Bu manzûmelerde çocuk çevresinin, gezip tozduğu yerlerin, rastladığı hayâtî ve insanî olayların, mesleklerin varlıklarıyla karşı karşıya geldiği gibi hisse, düşünceye, hayâle hitâb eden güzelliklerle de başbaşa kalır. Farkında olmadan hakikate kuvvet veren mecâzları da öğrenir, tadar. Gördüklerini daha iyi görmeğe, daha iyi anlamağa, hem de yaşayarak, duyarak, hattâ kendi kendine, veya birkaç arkadaşıyla konuşarak, oynayarak en ince noktalara kadar duyarak benimsemeğe imkân bulur. Çocuk, hem serbestçe konuşmak, hem tabii

ve insiyâki hareketleriyle görüp duyduklarını canlandırabilmek, hâsılı bütün fitri melekelerini geliştirerek insanlık duygularını besleyebilmek imkânlarına yol açacak konularla karşılaşır.

Terbiye ve Gaye Bakımından: Şermin, çocuğa daha hayata ayak attığı ve etrafını görüp anlamağa başladığı dakikalardan itibaren tabiati, güzeli, iyiyi, hayırlıyı göstermek suretiyle hemcinsleriyle ilgilenmek, onların emellerine, elemelerine katılmak, onları sevmek, onlara acımak, yardımlarına koşmak ödevini ve zevkini tadmak, vatan duyguları, millet kaygılarıyla beslenmek, insan sevgisine sahip bir kalb, bir gönül taşımak hasletini -tazyik değil- hattâ teşvik bile göstermeden, onları benimsemek ve kendine mal etmek imkânını verir.

Fikret, Şermin'de ortaya attığı bu ideali, ileride, derece-derece yükselecek ve büyüyecek olan çocuğu, adım adım tâkip ederek orta, lise, üniversitelere ve nihâyet vatanın sinesine kadar emelleriyle, zevkleriyle hisleriyle, heyecanlarıyla ve vatan, millet, insanlık sevgileriyle dolu bir insan olarak yetiştirecek ve bunlara eşit bir yükseliş ve bir gelişme ile onları bütün manâsıyla terbiyeli, şüurlu, vekarlı bir insân-ı kâmil yapacak eserler yaratmış ve bu yolda yorulmuş, yıpranmış, hiçbir terbiyecinin, hiçbir ideal sahibinin varamadığı bir noktaya, bir müteâli noktaya varabilmiştir. Hem de hiçbir tenkîdden, hiçbir târizden hattâ hiç bir tehditte -ürkmek değil- kılı bile kıpırdamadan varmıştır.

Hak bellediğin bir yola, yalnız gideceksin!

demiş ve memleketi, milleti harâbiden kurtaran büyük ve ölmez önder Rahmetli Atatürk'e örnek olacak inkilâp hisleri, teâli ve terakkî yolları gösteren yazılarıyla eşsiz, emsâlsiz, biricik bir şâir, bir tek vatanperver hasletleriyle büyük insân sıfatını hâiz olarak, o büyük önderin takdîr ve tebci ettiği hakikî vatan şâiri ve birtek insan şâir olup kalmıştı.

Çocukluk, gençlik, kadınlık, vatandaşlık; dindaşlık ve insânlık onunla, insanlığın yaşadığı müddetçe iftihâr edecek; onun temiz, vakur, saf ve necîb adını şerefli ve öğünçlerle anacaktır.

Atatürk iftihârla söylemişti: "O, sâde büyük şâir değil, büyük bir insandı:

Milyonla barındırdığın ecsâd arasından

Kaç nâsiye vardır çıkacak, pâk ü drahşân!...

diye haykırdığı zamânlar, şâir geçinenler nerede idiler? O karanlıklarda bir nûr gören ve vatandaşlarını o nûra götürmeğe çalışan yegâne şâir ve yegâne insandı. Ben ona yetişemedim; kendimi bedbaht sayarım; fakat onun eserlerinden pek çok istifâde ettim. Birçokları da ezberimdedir!" demişti.

İşte rahmetli Fikret hakkında yazılmış ve yazılacak medhiyelerin en büyüğü, yurdumuzun en büyük önderi rahmetli Atatürk'ün bu medhiyesidir. Onun kabrinin başına altın harflerle bu medhiye yazılmalıdır.

O bir heykel-i nûr, bir âbide-i nâmus olarak bir güneş gibi pâk ve drahşân nasıyesiyle göklere doğru yükseliyordu; İşte Fikret.. Atatürk'ün Fikret'i.. Millet'in Fikret'i, insâniyetin Fikret'i..

Derneğimizin gayesi Fikret'i, yurd içi ve yurd dışında, bütün cebheleriyle tanıtmaktır. Bu vatanî ve insanî gaye ile işe koyulduk. İlk adım olarak okuyuculara "Şermin" i sunuyoruz. Bunu, sırasıyla, "Haluk'un Defteri", "Rübâb-ı Şikeste" ve diğer şâheserler tâkib edecektir.

Derneğimizin bu vatanî ve insanî azm-ü irâdesi, milletimizin teşviki, ulu Tanrımızın da tevfiikiyle tahakkuk edecektir.

TEVFIK FİKRET DERNEĞİ BAŞKANI
ORD. PROF. İ. H. ERTAYLAN

İTHÂF

Yuva'nın (1) mini - mini yavrusuna:

*Yuva şefkat yuvasıdır,
Ninelerdir onu yapan;
Fakat, yavrum, senin yuvan
Bir mârifet yuvasıdır;
Bunu ancak irtfan yapar,
Bunun ayrı değeri var.*

1 — "Yuva" Fâzıl kardeşim
Sâtı beyin Yeni Mekteb'inde
mini minilere mahsus kısım
için tercihan intihab edilen
güzel bir isim dir.

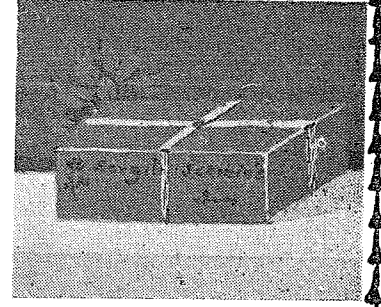
Sev yuvanı; orada sen
Kardeşlerinle koşarak,
Ötüşerek, oynaşarak,
Öğrenirsin - öğrenmeden
Nedir zahmet, nedir keder, -
Fâideli birçok şeyler.

Haydi yuvana, yavrucağ;
O mârifet yuvasıdır,
Ve fazilet yuvasıdır.
Orda fikrin uyanacak;
Orda kanat açacaksın,
Yükseklere uçacaksın!

HEDİYE

Bugün benim bayram günüm,
Fakat ablama küskünüm;
Gelip demeliydi: - Şermin,
Bir yaş daha aldın, sevin;
Bakınız, ben değil ablam,
Yabancı olsa duramam
Kardeşçe, dostça, insanca
Hatırını sormayınca.
Lâkin şu cici şey de ne?
Oo, oo! «Sevgili Şermin'e»
Bir hediye... Ne de güzel!..
Mutlak Şehper'dendir. Oh, gel,
Cici şey, gel kucağıma,
Sürün biraz dudağıma!
Ablam da böyle bir kutu
Verirse ne olurdu?
Benim melek Şehper'ciğim!..
Fakat acele etmeyin,
Hakikaten bu ondan mı?

Boşuna yerdim ablamı;
İçim ne kadar aldanmış,
Güzel kutu ablandanmış,
Zâten Şermin'in bayramı
Şehper'in umurunda mı?
Beni ablam sever ancak,
Böyle başka kim anacak?
Melek ablacığım benim;
Sen benimsin, ben seninim!

UMACI

Şermin umacıdan korkar
Zannedenler yanılırlar.
Hayır, Şermin'de doğrusu
Yoktur umacı korkusu.
Eskiden o da korkarmış,
Onu da korkuturlarmış,
«Umacı geliyor!» diye;
Cocuk, aldanır herşeye.
Lâkin artık yüreğini
Oynatmıyor ne ecinni,
Ne cadı, ne dev, ne şeytan;
Çünkü... Çünkü hepsi yalan!
Ona herşeyi öğreten
Ağabeyi, bilmem nerden,
Birgün bir kutu getirir,
Kutuyu Şermin'e verir:
«Oynat şu mandalı biraz.»
Mandalı oynar oynamaz
Kutu çocuğun elinden
Fırlar; korktuğunu gören

Ağabeyi der ki: «Şermin,
«Seni titreten şu hâin,
«Şu korkunç şey ki, kutudan
«Çıkıverdi, bir kuzudan
«Koparılmış bir avuç yün,
«Biraz kâğıt, biraz da dün
«Sana verdiğim tel yok mu,
«İşte ondan ibâret... Bu
«Seni titretti; çünkü sen,
«Yazık, böyle boş şeylerden
«Titreyecek kadar boşsun!
«Tekmil cadı'n, koncoloz'un
«İşte böyle boştur.» Şermin,
Oğün korkmamaâa yemin
Etti; Artık yalan dolan
Carsamba karılarından,
Cadılardan titremiyor:
«Hep kutuda onlar!» diyor.

Aklı başında insanlar
Yalnız fenalıktan korkar.

MAHALLEBİM VE MEKTEBİM

Ninem sordu: - Şermin, kimi

Çok seversin? - Oo, ninemi!

- Başka? - Babamı şüphesiz,

- Daha? - İzin verirseniz

Sayayım: Mahallebimi,

Sütlâcımı, şekerimi,

Hep şekerlemelerimi;

Biraz da gevrek severim...

Fakat en çok mektebimi,

Mektebimi pek severim.

Âli bina!

Neler öğretir o bana.

Tam bir hafta oluyor ki,

Biliyorum: dünya iki

Ayrı ve büyük parçadır.

Avrupa, Asya, Afrika;

Bunlar eski,

Evet, bunlar eski dünya;

Öteki de Amerika

Ve adalar... Neydi ismi?

Avustralya, değil mi?

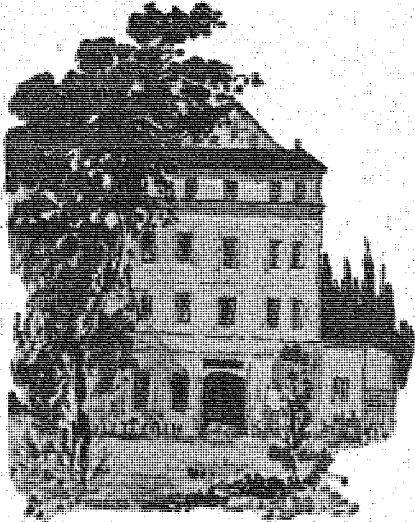
Evet, o: Avustralya;

Bunlar yeni dünya... Demek

Toprağımız beş kıt'adan,

Birçok karayla, adadan,

Ve denizlerden ibâret.

Karaların isimleri

İşte hatırımda; kendim

Kitabımı dünden beri

Karıştırdım ve öğrendim

Birkaç büyük deniz... Elbet

Hocamız bugün onlardan

Bize bahsedecek, ve ben

Sayacağım ezberimden:

Bahr-i Siyâh, Bahr-i Sefîd,

Bahr-i Muhit-i Atlasî,

İki de Bahr-i Müncemid

Bahr-i Umman... İşte hepsi.

Yok, daha vardı lâkin

Hâtırımdan çıkmış, demin

Biliyordum.. Kalın kafa!

İnsan öğrendiği şeyi

Daha iyi

Öğrenmeli... Şimdi bana

Bıldır iyi bellediğim

En güç şeyleri sorsalar,

Bilirim; ezberlediğim

Hâfızamdan çıkmaz; çıkar

Fakat onlar dikkatsizce

Öğrendiğim şeylerdir hep.

Bugün ders alırım, gece

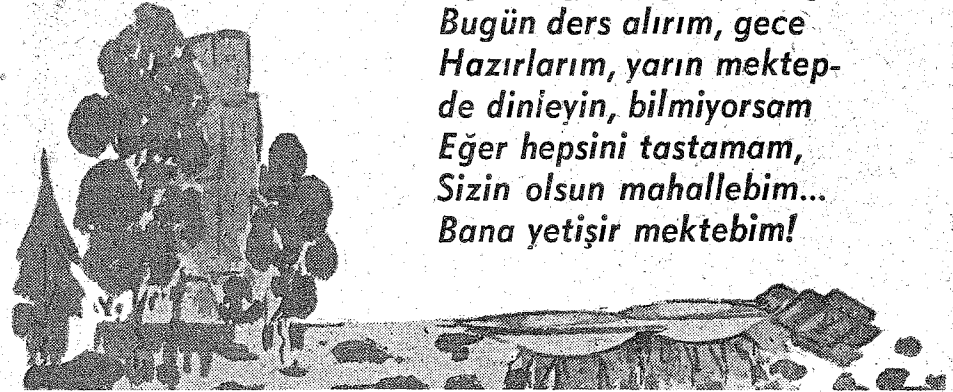
Hazırlarım, yarın mektep-

de dinieyin, bilmiyorsam

Eğer hepsini tastamam,

Sizin olsun mahallebim...

Bana yetişir mektebim!

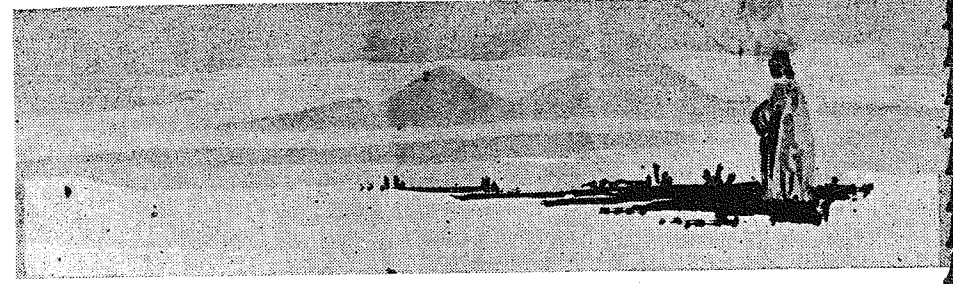
KEMAN

*Piyanoyu sever babam:
O da nineciğim gibi.
Piyanodan pek anlamam,
Bana ağabeyim gibi,
Tesîr eden keman sesi...
Do re mi fa - fa sol lâ si.
Onun o lâtif nağmesi...
Do re mi fa - fa sol lâ si.*

*Bâzı ağlar için için,
Bâzı gülmekten kırılır.
Geliyor ağabeyimin*

*Odasından derin, ağır,
Boğuk bir duâ nağmesi...
Do re mi fa - fa sol lâ si.
Ah! o derin keman sesi...
Do re mi fa - fa sol lâ si.*

*Ağabeyim iyi çalar,
Bana da meşk ettirecek.
Onun birkaç kemani var,
Birini bana verecek
Hepsinin de güzel sesi...
Do re mi fa - fa sol lâ si.
Kulaklarımda nağmesi...
Do re mi fa - fa sol lâ si.*

SİYAH BACI

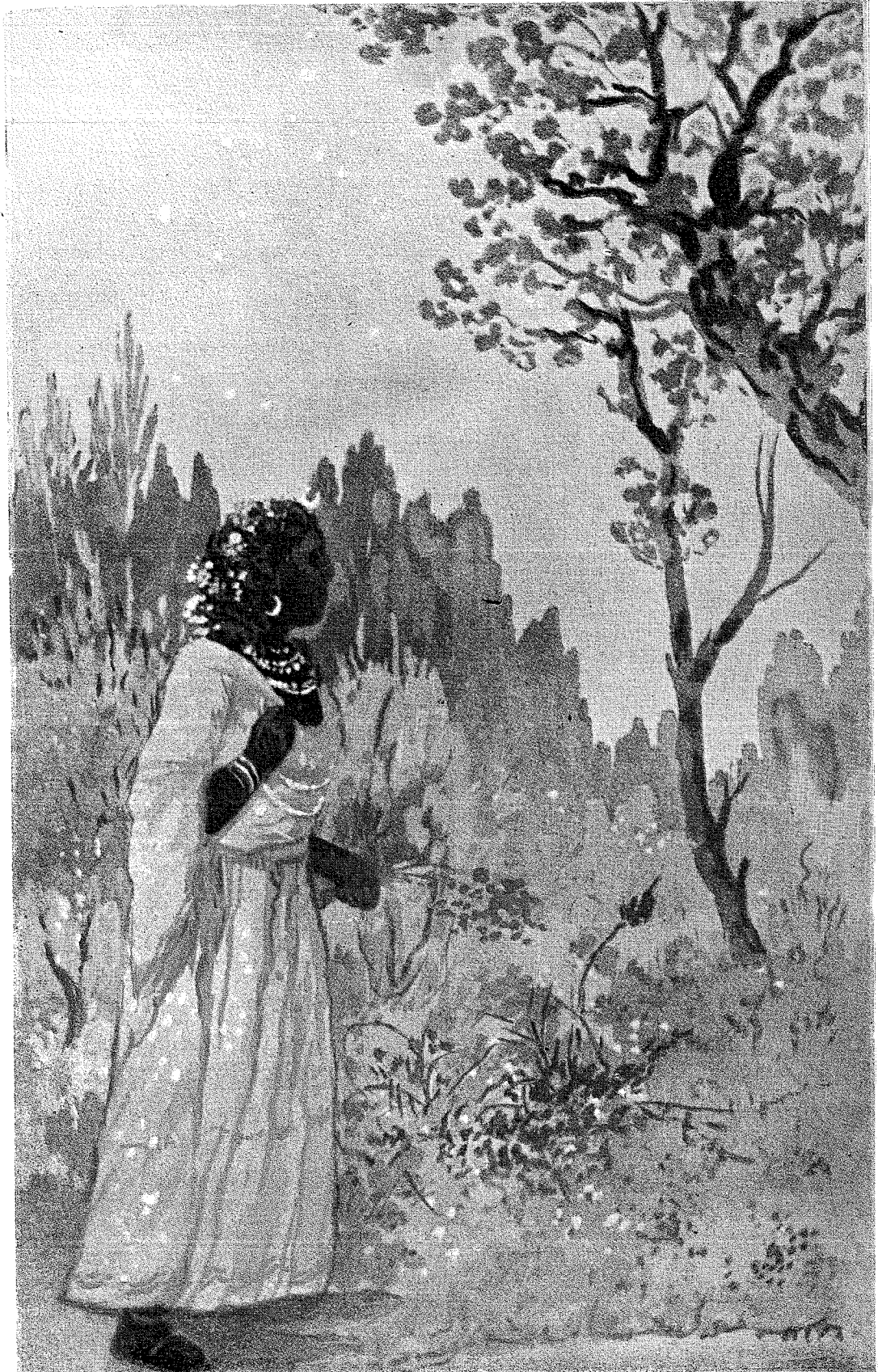
*Benim bir siyah bacım var:
Adı Leylâ,
Gözü şehlâ...
Kollarında, ellerinde,
Saçlarının tellerinde
Pullar, inciler parıldar.
Dilber bacı!
Anber bacı!
Yatayım, akşam olsun da,
Siyah bacımın koynunda.*

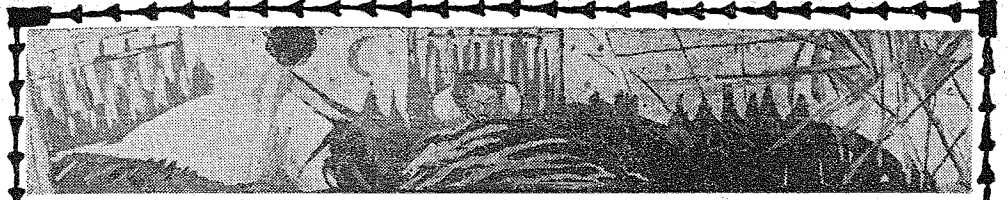
*Akşam gelir, sabah gider,
Anber bacı!
Dilber bacı!
Bilmem gündüz nerelerde,
Hangi dağlar, derelerde
Gizli gizli seyran eder.
Gözü şehlâ,
Adı Leylâ...
Yatayım, akşam olsun da,
Dilber bacımın koynunda.*

*Siyah bacım süse mecbur;
Adı Leylâ...
Gözü şehlâ,
Bâzı akşam bir ay iğne
Revnak verir kâkülüne;
O zaman pek mağrur olur.
Anber bacı!
Dilber bacı!
Yatayım akşam olsun da
Anber bacımın koynunda.*

*Bacımı pek seviyorum:
Dilber bacı!
Anber bacı!
Bana şimdi rahat haram,
Bacımın koynunda akşam
Fakat rahatça uyurum.
Adı Leylâ,
Gözü şehlâ...
Yatayım akşam olsun da,
Siyah bacımın koynunda.*

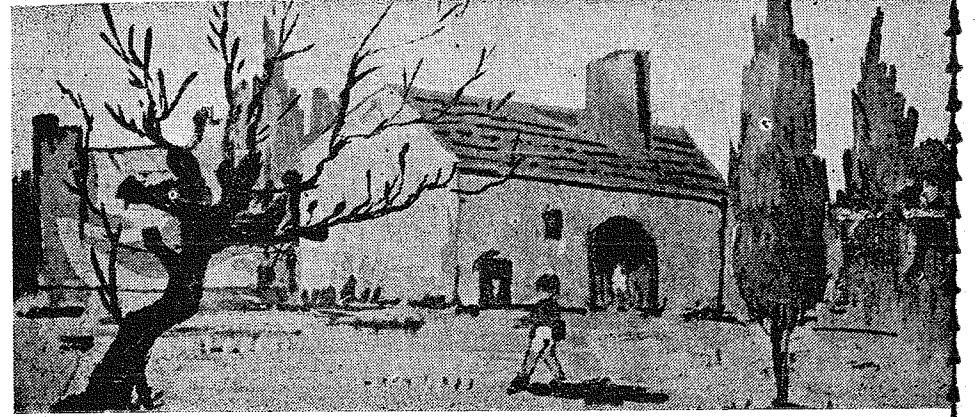

R Ü Y A

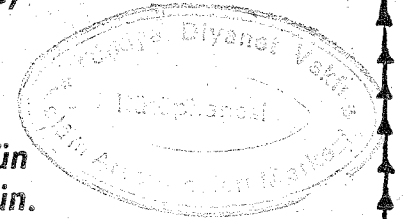
- Tatlı bir yüz,
Düşün, nine,
O kadar hoş bir yüz ki, ben
Seni zannettim görünce,
Seni zannettim, ve öptüm.
Saçları da büklüm büklüm,
Tıpkı seninkiler gibi;
Seninkiler gibi ince,
Ve lapiska.
Süsü âdeta: sâde, düz;
O da tıpkı seninkine
O kadar benziyor ki, sen
Sanki karşıma çıkmış ta
Benden kaçmak ister gibi
Gâyet yabancı duruyor,
Gideceğin yolu benden
Soruyordun,
Tekrar sordun,
Dedim ki: - Başkasından sor!
O yabancı duruş fakat
Gücüme gitti hakikat!..

O dakîka
Sen silindin,
Babam geldi; lâkin nasıl?
Saçı başı darma dağın,
Telâş içinde; sanki ben
Hastalanmıştım, yâhut sen
Bende kocaman bir kusur
Görmüş de öfkelenmişdin...
Sordu: - Buradan bir kadın,
Tatlı bir yüz,
Geçti mi?.. Ben, yarı şaka,
Yarı öfke dedim: - Demin
Bir kuş geçti... O muttasıl
Soruyordu: Tatlı bir yüz,
Bir güler yüz? Ben, bifütûr,
İçimi çektim, ağladım:
- Güler yüz görmedim, asıl
Bana ninem
Bile, bilmem
Niçin, dargın.. Ooh, anladım:
O beni sevmiyor evvâh!
- Yavrum, hayırdır inşaallah!

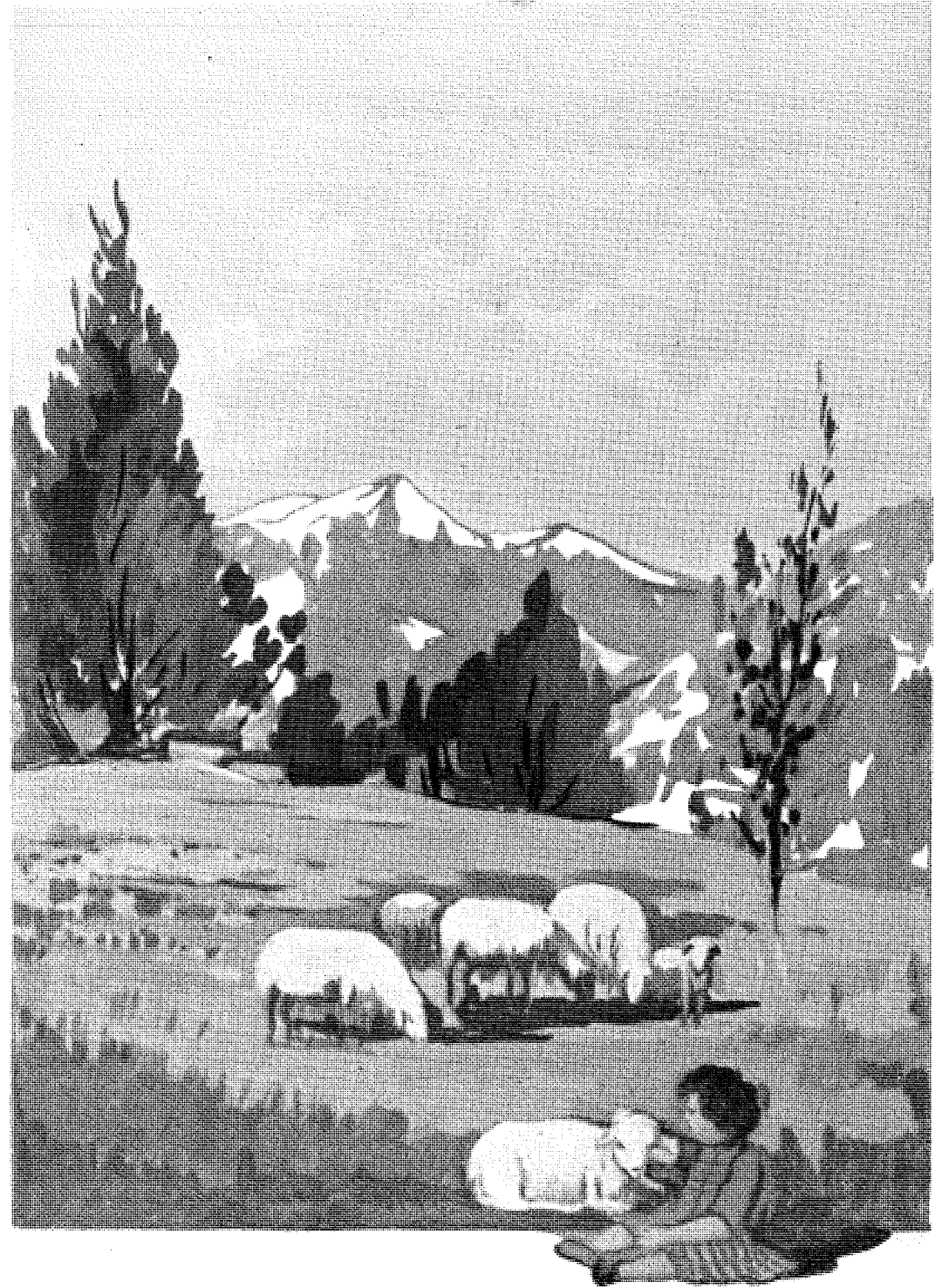
ÖKSÜZ

«Her gün mektebe gelirken
«Kulübesinin önünden
«Geçtiğiniz fakir kadın
«Pek hastadır; belki yarın
«Çocuğu öksüz kalacak;
«Bilmem onu kim alacak.
«Onlar için
«Duâ edin!»
- Bugün derste hocafendi
Bize bunları söyledi.
Kuzum anne, öksüz nedir?
- Öksüz, öksüz... Ah! Sen de bir
Yarım öksüz değil misin?
Büyüdün de onun için
Söylüyorum; Güzel ninen
Kaç yıl oldu bu âlemden
Çekileli... Ben halanım;
Vakiâ ben de ananım.
Baban asker, uzak yerde;
Kim bilir hangi çöllerde
Sayıklıyor şimdi seni!
Görmedin nineciğini;
Sen dünyaya geldiğin gün
O dünyadan gitti, küskün.

- Ben onu hiç bilmiyorum.
- Evet, bilemezsin, yavrum,
Görmedin ki... - Yalnız bilsem,
Size benzer miydi ninem?
- Hayır, benzemezdi, fakat
Biz sana benzeriz, Şefkat;
Öksüzüz ben de, baban da.
Bil ki, evlâdım cihanda
Yarım öksüzler pek çoktur,
Öyle olmayan hiç yoktur;
Bil de teselli bul biraz.
Hayır, birlikte yaşamaz
Kimsenin anası babası.
Vatan, öksüzler anası
Yaşatırsak bir o yaşar...
Yaşasın tâ haşre kadar!

MELEK'İN KUZUSU

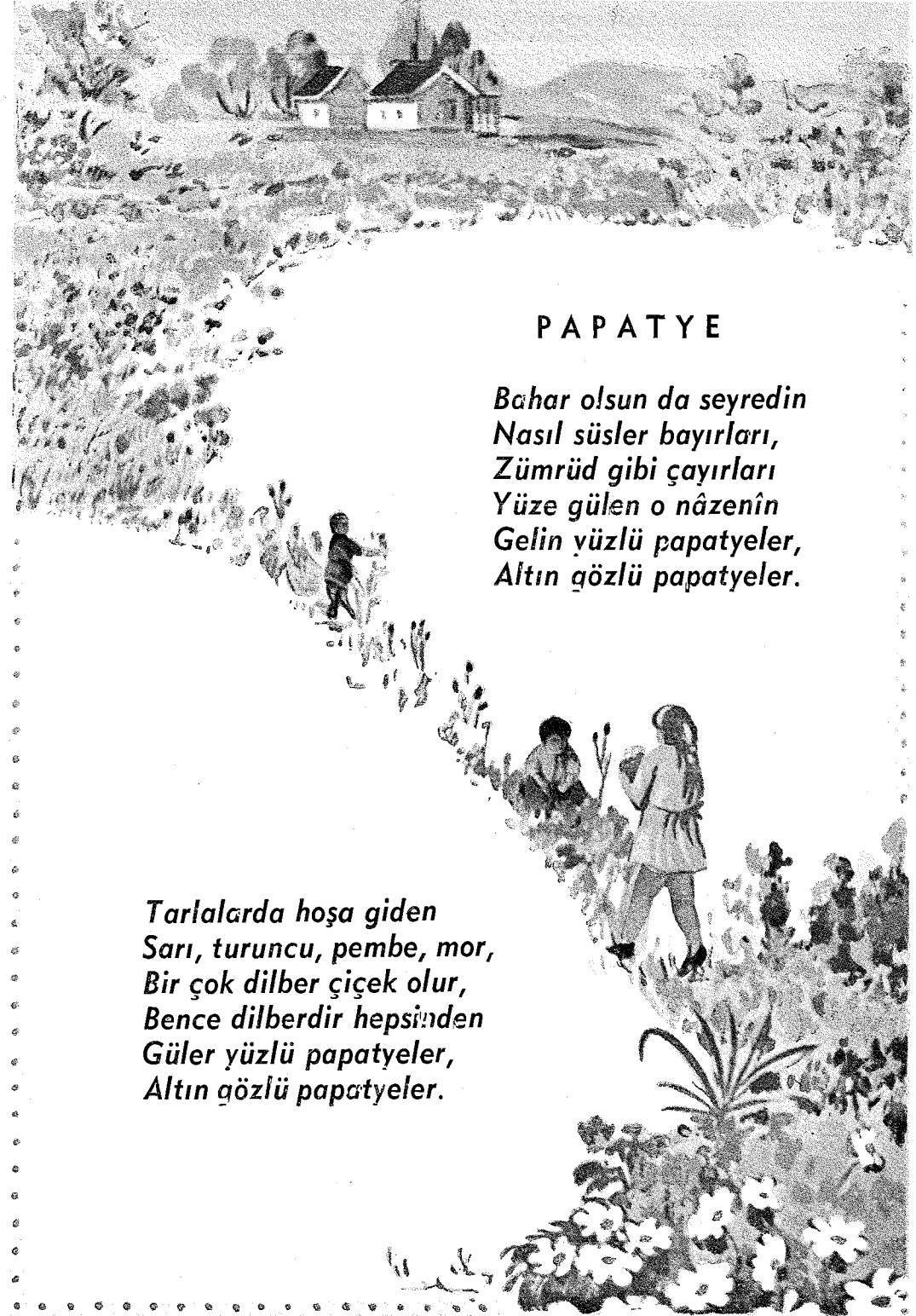
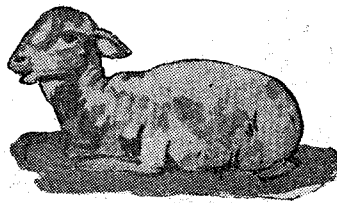
*Herkesin bir oyuncacı,
Bir topu, bir bebeği var,
Oyuncağı olmayanın-
Da kedisi, köpeği var.
Ne kedim var, ne bebeğim;
Bana elverir Melek'im.*

*Benim gibi o da öksüz,
Benim gibi o da melûl;
Onun da oyuncacı yok,
O da benim kadar yoksul.
Fakat ben ona bakarım,
Onundur hep yoğum varım.*

*Me'ek'ime dün bir kuzu
Yaptım eski mendilinden;
Onu o kadar sevdi ki,
Düşürmüyor hiç elinden.
Sayesinde kuzusunun
Me'ek şimdi biraz memnun.*

*Yaptığım şey bir kuzudan
Başka benziyor her şeye;
Lâkin bu yamru yumru şey
Pek hoş göründü Melek'e.
Melek'im şeytan değildir,
Ne deseniz kanıverir.*

*Her sabah gidip çayırdan
Bir kucak ot getiriyor,
Onu okşaya okşaya
Kuzusuna yediriyor.
O ot yerken bu oturur,
Başucunda, meler durur.*

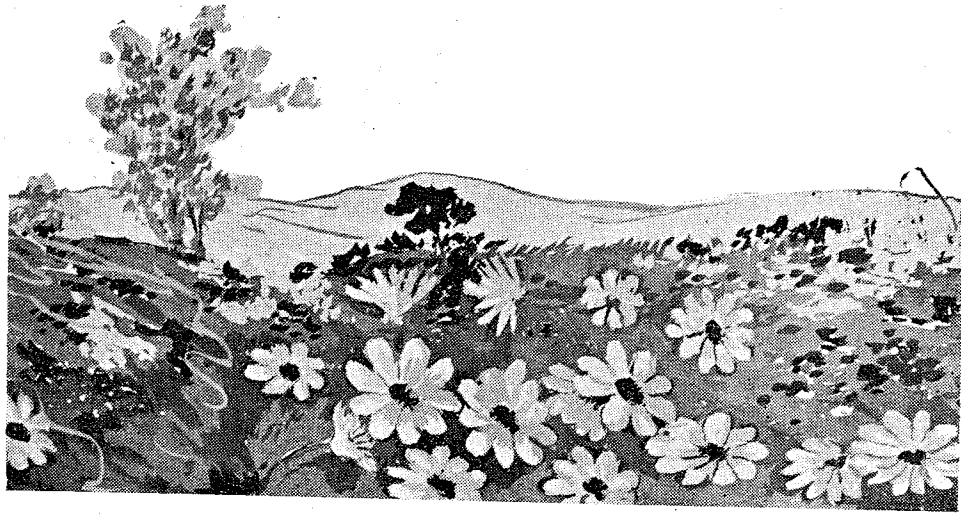
PAPATYE

*Bahar olsun da seyredin
Nasıl süsler bayırları,
Zümrüd gibi çayırları
Yüze gülen o nâzenin
Gelin yüzlü papatyeler,
Altın gözlü papatyeler.*

*Tarlalarda hoş giden
Sarı, turuncu, pembe, mor,
Bir çok dilber çiçek olur,
Bence dilberdir hepsinden
Güler yüzlü papatyeler,
Altın gözlü papatyeler.*

Yaprakları kıvrır kıvrır;
O da ayrı bir güzellik.
Boy bos, boyun ipincecik;
Hem güzel, hem de nazlıdır
Gelin yüzlü papatyeler,
Altın gözlü papatyeler.

Rüzgâr eser: gâh o yana,
Gâh bu yana, hep berâber,
Dalga dalga eğilirler;
Ferah verirler insana
Güler yüzlü papatyeler,
Altın gözlü papatyeler.

KUŞLARLA

Kuşlar uçar,
Ben koşarım;
Onların kanatları var,
Benim kanadım, kollarım.
Kuşlar kanadını çırpar,
Ben de kolumu sallarım...
Uçun kuşlar, uçun kuşlar;
Hepinizle yarışım var!

Uçtu kuşlar
Ben de koştum,
Koştum yarı yola kadar;
Taa önüme bir uçurum
Çıktı, orda kaldım nâcâr.
Yooo, çekemem öyle kurum!
İsterseniz, haydi tekrâr
Yarışırız... Uçun kuşlar!

RENGİN

*Beyaz kedim,
Siyah kedim,
Sarı kedim;
Adı «Rengin» olsun, dedim.
Rengin ablamın adıdır;
O şimdi kızacak bana.
Fakat hocam söyledi ya?
Rengin demek renkli demek;
Bunda ne var gücenecek?
Lâkin ablam
Rengin ablam
Hâin ablam,
Sofra başında dün akşam
Astı bana çehresini.
Belki biraz hakkı vardı
Çünkü Rengin onun adı.
Ne var fakat gücenecek;
Rengin demek renkli demek;
Benim kedim de üç renkli,
Hem de benekli benekli.
Sarı kedim,
Siyah kedim,
Beyaz kedim;
Adı rengin olsun, dedim.*

Rengin, Rengin, Rengin, Rengin!
Kedi işitmedi, lâkin
Rengin ablam,
Hâin ablam,
Çirkin ablam;
Koştı geldi, hırçın hırçın:
- Gene onu mu çağırдың?
O gelemez, bak ben geldim.
- Gelemez mi, nerde kedim?
- Kedin tavan arasında,
Örümcekler yuvasında
Onu yesinler, o zaman
Göreceksin sen, afacan!
- Yooo... İsterim ben kedimi;
Söyle, kedim gelecek mi?
Yoksa... - Yoksa, ne olurmuş?
Gelmiyecek işte!.. Konuş,
Git kapının çatlağından.
- Şimdi seni gırtlığından
Yakalarsam öğrenirsin!
- Gene bugün, Allah versin,
Paşalığın pek üstünde.
Ninemiz gelsin, görsün de
Başı göğe ersin! - Havdi,
İsterim kedimi şimdi,
Yoksa... - O ne? Tirmalıyor!
İnsana nasıl da salıyor!

Kudurdun mu? - Kedim! Kedim!
Yoksa seni... - Çekil, Nedim,
Şimdi annemi çağırırım.
- Kedim! - Bırak, bağırırım,
Babam gelir. - Varsın gelsin!
- Sen gerçekten deli misin?
- Bilmem, kedim! Ver kedimi;
O sana birşey dedi mi,
Ne yaptı ki, örümcekler
Yuvasına attın? - Eğer
Adı değişirse... - Hayır.
- O da, kuzum, orda kalır!

Nedim, gözler dönük, birden
Atıldı olduğu verden.
Miyav... O kim? Beyaz kedi,
Siyah kedi,
Sarı kedi,
Catının bir deliğinden
Cıkıp gelmiş ve deminden-
Beri dururmus orada.
Nedim, atlarken, arada
İlk darbeyi Rengin yemiş...
Bu da onun hakkı imiş!

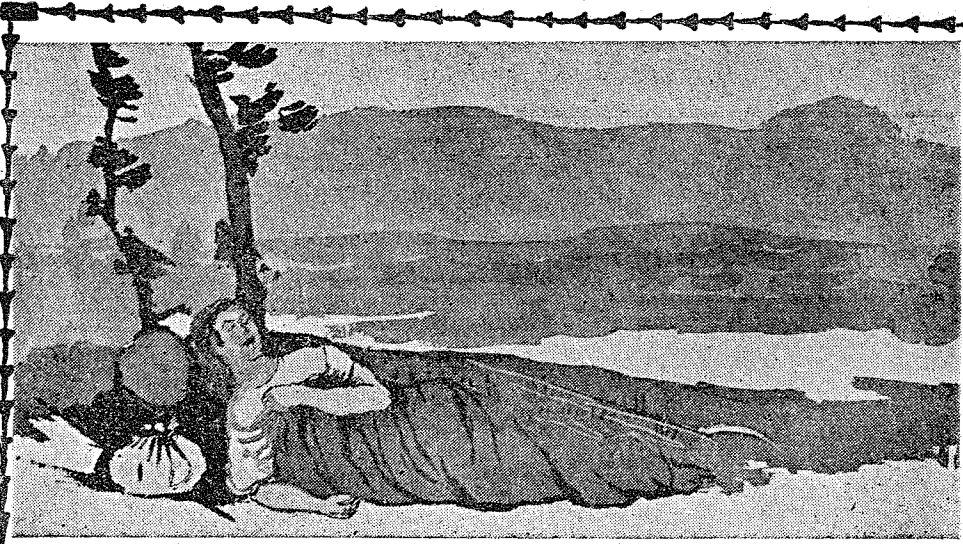
BAHAR KALFA

-Nâşirim Hasan Tahsin'e-

*Bahar... Bahar... Hattâ adı,
O nazlı, dilrübâ adı
Başka ada benzemiyor;
Güzel, ve herkes seviyor.
Güneşin doğduğu yerden
Geliyormuş; görünce ben*

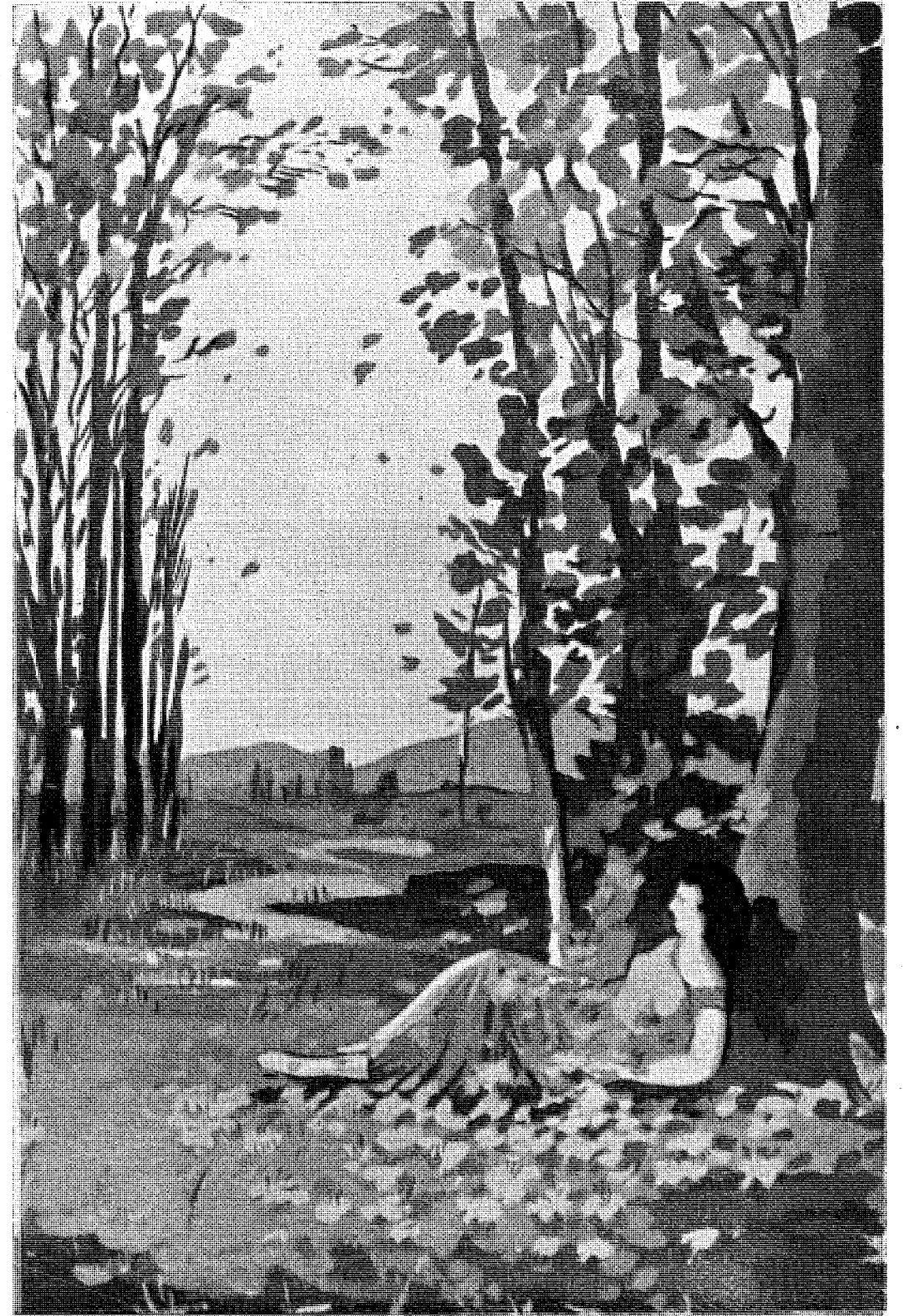

*DEDİM: - Bu bir güneş kızı.
Güneşin altın yaldızı
Parılıyor kâkülünde
Yanaklarının gülünde
Pembe bir neş'e var; birer
Mâi nilüfer o gözler.
Bahar Kalfa gül yanaklı,
Kırmızı gonca dudaklı
Bir dilber çerkes kıızıdır;
İnsanı baktıkça alır.
Çerkes... demek bir çetrefil,
Çetrefil mi? Hiç te değil,
Dinliyenin ömrü artar;
Ben o güle bülbül derdim;
Söz söyleyen bülbül olsa...
Kıvrım kıvrım saçları var;
Ben onlara sümbül derdim,
Eğer altın sümbül olsa.*

Y A Z N I N E

Güneş, bilmem, kime kızgın;
Ateş püskürüyor gine.
Orak elinde yaz nine
Dereye doğru yürüyor.
Yanık alnı ter içinde,
Yüzü alevler içinde,
Al al olmuş, bir ilişsen
Kan fışkıracak gözünden.
Öğle ezanı okunmuş;
Galiba abdest alacak,
O da öğleyi kılacak.
Hayır, güneş mi dokundu,
Bilmem ne oldu? Yürürken
Orağı attı elinden,
Kendisi de biraz sonra
Düştü çayın kenarına...
Cınar dalı, cınar dalı,
Düşkünleri korumalı;
Geldi sana komşu diye,
Biraz gölge yaz nineye!

HAZAN TEYZE

O her sabah uykusundan
Uyanırken mahmur mahmur,
Baygın gözlerinde giryân
Bir mahrumiyet okunur.
Hasta, yazık Hazan teyze;
Hicrân oldu hâli bize!

Gine çakmak çakmak olmuş
O tahrirli yeşil gözler;
Tıpkı sislere boğulmuş
Bir sabaktır alrı, muğber.
Hicrân oldu hâli bize;
Hasta, yazık, Hazan teyze!

Yanar al al kıvılcımlar
Çökük, soluk yanağında;
Böyle söner, gören ağlar
O güzeli yatağında.
Hasta, yazık Hazan teyze;
Hicrân oldu hâli bize!

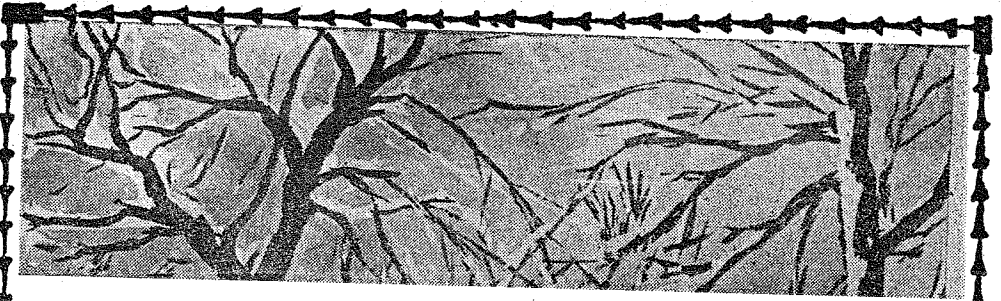
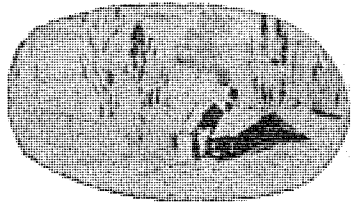

Bir haftanın içinde, bak,
O gül yüz nasıl sararmış;
Elde mi, âh, acımamak?
Üç aycağız ömrü varmış...
Hicrân oldu hâlin bize;
Ölme, sakın, Hazan teyze!

KIŞ BABA

Dağımızda bir çoban var,
Ne yer? Ne içer? Ne yapar?
Sordum, babam bilemiyor,
Yahud bana söylemiyor.
Onun geçtiğini gören
Pek çok, fakat selâm veren
Yokmuş; herkes ona muğber.
Adı nedir derim, derler
Ördek kovar gibi: «Kış! Kış!»
O bembeyaz bir adammış,
Beyaz kebe, beyaz kalpak,
Saç sakal, bıyık hep ak.
Yalnız çirkin korkunc yüzü,
Biz de ölüm saçan gözü

Kara, zifir gibi kara,
Ve soğukmuş.. Ara sıra
Kalpağından düşen tüyler
Dağı, bayırları örter-
De onun çiğ beyazlığı
Ürpertirmiş ortalığı.
Nefesinde zehir varmış,
Neye dokunsa solarmış.
Bâzı elinde bir boru,
Üfledikçe bütün kuru
Inilteler, uğultular-
La titreşir; teknil sular
Buz kesilir; zavallıcık
Ağaçların, kuru, kırık,
Çırlıçiplak ağaçların
Küme küme yığın yığın
Yerde yatan soluk, sarı,
Ölü yüzlü yaprakları
Acı acı hışırdarmış.
Kuşçağızlar ararlarmış,
Bulamazlarmış yiyecek;
Ne bir darı, ne bir böcek.
Ben pek acırım onlara;
Hele serçe, o maskara

Yuvasız, yemsiz; ne yapar?..
Ah, o çoban, o ihtiyâr!
Onu bulsam didik didik
Didikler de benim minik
Serçemi de kurtarırdım,
Herkesi de... O her adım
Köyümüze yaklaşırken,
Diyorlar ki.. Köyümüzden
Betbereket uzaklaşır,
O hep uğursuzluk taşır;
Açlık onun heybesinde,
Ölüm onun kebesinde,
Mezarlık onun ortağı,
Yıkar o birçok ocağı;
Aramızdan o her sene
Birkaç baba, birkaç nine,
Birkaç çocuk alıp gider.
Topraklara teslim eder!..

Ben bunları işittikçe
Üşüyorum; bütün gece
Yatağımda kışlar, karlar,
Ödü koparan rüzgârlar
Görüyorum, duyuyorum;
Titriyerek uyuyorum...
«Kış! Kış!» diyorlardı, sakın
Bu ihtiyar kış olmasın!

HASBİHÂL

-Muazzez komşumuz "Mekteb-i
Güzin" in güzide şakirdlerine-

Ooh, yavrular! Seyrederken
Sizi her gün pencereden
Hâtırıma neler gelir...
- Mâzi, o bir defînedir;
Onu biraz açsan fırlar
Bir çok zehir hâtıralar;
O mezarın çıyanları,
Akrepleri, yılanları
Fakat sakın korkma, ara:
Ara, ara, daha ara;
Göreceksin o metfenin
Biraz kuytu, biraz derin
Yerlerinde neler, neler,
Ne tükenmez hazineler
Saklanmıştı... Vaktiyle biz
Ne sıkıntılar çekmişiz
Okumak, öğrenmek için;
Düşündüm de güldüm demin. -
Size ne mutlu çocuklar!
Güzel kitaplarınız var;
Hocalarınız da iyi,

Öğretiyorlar her şeyi;
Tahta, rahle, hep mükemmel;
Hiç birisi yoktu evvel.
Hasırlarda sürünürdük,
Evlere hep cahil döndük.
Bize nisbet bugün birer
Küçük âlimsiniz sizler.

Okuyunuz: Okuyanlar
Çok şey bilir, çok şey yapar;
Muradına onlar erer,
Cennete de onlar girer,
Onlar cidden mes'ud olur.
Bu geçit pek korkuludur:
Öğrenmezsek yolu, izi,
Yolda kurtlar kapar bizi!
Okumalı, oynamalı,
Hiç işsiz oturmamalı.
İşledikçe bu makine
Çarklarına, dişlerine
Kuvvet gelir. Boş duranın,
Tenbel tenbel oturanın,
Bu asırda ekmeği yok.
Evet, işsiz oturan çok;
Fakat hepsi de tok değil,
İşsiz duran pek çok değil.
İşlemeli el kol; bunlar
İşledikçe boğaz doyar.
İnsân gözleriyle görür...
«Âlet işler, el övünür.»
Derler, her söze kanmayın,
İşitin de inanmayın!
El tutarsa yürür sapan,
Eldir sapanı da yapan.

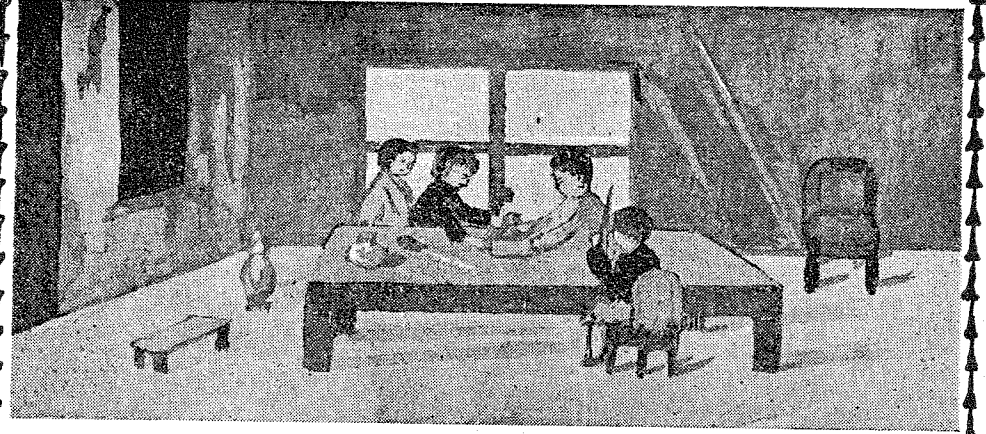

İŞ SALONUNDA

Ayda on gün hocamızla
El işinde çalışırız...
Ay sonuydu, kala kala
Masalarımızda yalnız
Biraz kırpıntı kalmıştı;
Vaktimiz de azalmıştı.
Hoca dedi ki: «Çocuklar,
«Kırpıntıları atmayın;
«Haydi, toplayın, toplayın;
«Ne kadar tahta parçası,
«Kâğıt, mukavva parçası
«Varsa toplayın bir yere;
«Ve dikkat edin, düşmesin
«En ufak parça yerlere
«Hepsi lâzım, dikkat edin!»

Masaların üzerinde,
Çekmelerin gözlerinde
Ne kadar kırpıntı varsa
Bir an içinde topladık.
Hoca sordu: «Nerde kasa?»
Bundan bir şey anlamadık,
Çünkü kasa dediği bir
Kırpıntı çekmecesidir;
Lâkin o hiç bozmayarak
Devam etti: «Efendiler,
Dikkat edin, iri ufak,
Bütün şu birikintiler,
Kasanın içine girecek.»
Dediğini yaptık, bir tek
Kırpıntı kalmadı; hoca
Kasaya baktı: koskoca
Sandık dolmuştu; dedi ki,
Gülerek zeki zeki:
«Gördünüz mü? Kasa doldu,
Sınıf da tertemiz oldu!»

MARANGOZ

Marangozum ben beş gündür..
Çalışan her işi görür;
İnsân için san'at çoktur,
Yapılmıyacak iş yoktur.
Elim işler, işim ürer;
Âletlerim birer birer
Geçerler her gün elimden;
Onları pek severim ben.
Ooh, sevgili âletlerim;
Ben sizi her gün bilerim.
Tezgâhımın bir yanında
Hepsi durur sıra sıra.
Bir bıçkım, bir desterem var;
Birkaç rendem, gösterem var;
Ölçülerim, pergellerim,
Gönyelerim, cetvellerim,
Kıskaçlarım kerpetenim,
Hepsi mükemmeldir benim.
Cekiç, törpü, keski, kalem,
Torna burgu.. Bütün elzem
Avadanlıklardır. - Haydi,
İş başına biraz şimdi.

KIRIK AT

Geçen hafta bayramdı ya,
Bir at verdi büyük baba
Bayram hediyesi bana;
Hem at o hem de araba.
Onu kendim itiyorum,
Teker meker gidiyorum.

Dün benim at hastalandı,
-At mı, araba mı? Neyse!-
Evde lâkırdı uzandı:
Nalbanda, yok Avadis'e...
Avadis köy demircisi,
Herkes tanır Avadis'i.

Önce nalbanda götürdüm,
Dedi: «Götür demirciye.»
Demirciyi gidip gördüm;
-Onu çok ustadır diye
Medhederler işitmişim.-
Dükkânına da gitmişim.

Sürdü iş bir saat kadar,
Ben de oradan ayrılmadım;
Boş durmadım fakat, ne var
Ne yok, hep gördüm, anladım.
Dükkân epey geniş bir yer;
Kömür, demir bütün yerler.
Kocaman, siyah bir ocak,
Siyah, kocaman bir körük.
Demir dolu köşe bucak
Kimi sağlam, kimi çürük.
Külçe demir, çubuk demir,
Lâma, potrel.. Birçok demir.

Ocağın yanbaşında
İki ucu sivriltilmiş,
Yere mıhlı bir koskoca
Çekiç gördüm: Bu örs imiş.
Yanında bir kucak eğe,
Çekiç, kıskaç ve sâire.

Usta ibtida ocağın
Ateşini körükledi,
Sonra kırılan ayağın
Demirlerini ekledi.
Ve benim at evvelkinden
İyi oldu hakîkaten.
Bu küçük iş bir çok zahmet,
Bir çok gayrete mal oldu,
Adamcağız tam bir saat
Ateş başında yoruldu...
Demek, biraz iyi işler
Bir çok alın teri ister.

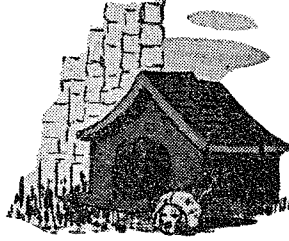
ARSLAN

Arslan gine zincirlenmiş,
Kulübesinde yatıyor.
Uyuyor mu? Yok uyanmış;
Bize doğru, bakın, nasıl
Kollarını uzatıyor.

Ona biz neler veririz:
Ekmek, çörek bâzı evden
O da küçükleri sever;
Şeker bile getiririz.
Sevilir elbette seven.

Arslan bizim kapıcının
Sevgili arkadaşıdır.
Gündüz yatar dalgın dalgın;
Gece dolaşır ve havlar,
Ortalığı da havlatır.

Niçin fakat gezdirirler
Zavallıyı bütün gece?
Bu mekteptir, hürmet eder
Buna en câhiller bile;
Mübarektir bu herkesce.

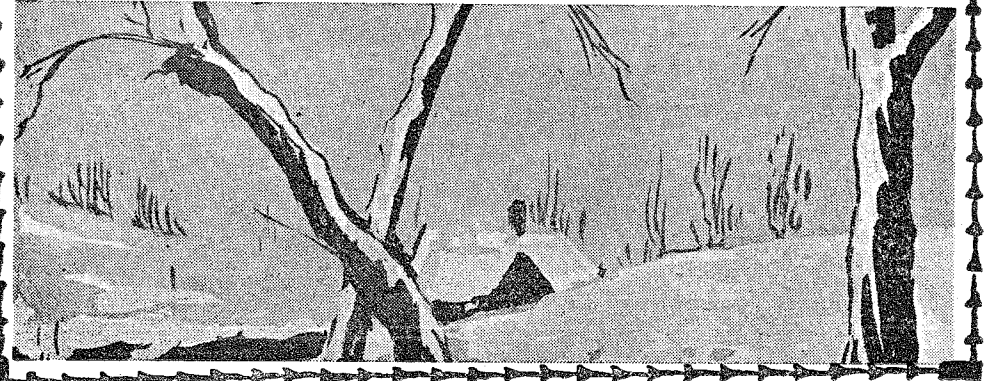
YAZIN

Perde kapan, perde kapan,
Kapan çabuk; çünkü camdan
Güneş içeri vuruyor,
Defterleri solduruyor.

Benim parlak
Mor yazım, bak,
Neler olmuş: Uçuk, soluk...
Ben soluk şeyleri sevmem!

KIŞIN

Açıl perde, açıl perde;
Sen açıldın, güneş nerde?
Bizi galiba unutmuş;
Hayır, onu bulut yutmuş.
Çok soğuk var,
Her taraf kar;
Kar pek güzel, fakat soğuk...
Ben soğuk şeyleri sevmem!

ARI SOKAR

Camda kocaman bir arı.
Halka halka, siyah, sarı;
Kamburunu çıkararak,
Tanburunu da çalarak
Dolaşiyor, dolaşiyor,
Çıkmak için uğraşiyor.
- Şuna bir iplik takmalı,
Nasıl vızlıyor bakmalı.

- Yavrum, sakın, arı sokar;
İğnesinden zehir akar;
Acısına dayanılmaz.

Kim söz anlar? Hem biz kurnaz
Değil miyiz? O sokmadan,
Damla zehiri akmadan
Biz sokarız.. İplik hazır,
Bir ucunda ilmik hazır,
Hepsi hazır; haydi!.. - Aman,
Anne, yetiş! - Ne var? - Hayvan
Soktu beni. - İşte buldun
Aradığını, oh olsun!

Al dersini, otur şimdi;
Sana demedim miydi:
«Yavrum, sakın, arı sokar
«İğnesinden zehir akar?
Kabaracak yüzün gözün;
Artık çık ta halka görün!
Lâkırdı da edemezsin,
Mektebe de gidemezsin,
Oyun da oynayamazsın...
Hâli budur yaramazın!»

E Z A N

Babacığım geçen sabah
Beni çağırdı, dedi ki:
- Nedir «Hayyealelfeleh?»
- Ezan, dedim. - Ezan, peki;
Ezan nedir, bilir misin?..
Bakıyordum hazin hazin,
Babam niçin bilmem güldü,
Tekrar etti: - Nedir ezân?..
Başımdan buzlu su döküldü;
Bana babam her ne zaman
Böyle şeyler sorarsa çok,
icerimde bir soğukluk
Hissederim, bütün kanım
Damarımda donar birden.
Soruyordu o: - A canım,
Hic ezân duymadın mı sen?
- Duymadım mı? Sabah, akşam
Dinliyorum; büyük babam
Bana abdest aldırda da
Camiye bile götürdü.
- Yaa, ne yaptın sen orada?
- Namaz biraz uzun sürdü,
Uvuvakalmışım ben de
Maksurenin köşesinde.
- Camide hiç uyunur mu?
Dedi babam, dargın dargın.
Anlatamam o korkumu;
Titriyordum.. Hâlâ, bakın,
Nasıl çarpıyor yüreğim!
Hep bildiğim bellediğim
«Allahümme Salli»'leri
Sayıyordum, çünkü tokat

Mini minicikten beri
Hiç te hoşuma gitmez.. Çat!
İşte indi.. Of, yanağım!..
Şimdi babam adım adım
Söylenerek gidiyordu.
Uzaklaştı artık sesi,
Benim de gözyaşım durdu;
Çünkü ezan meselesi,
O adımlarla berâber
Uzaklaşıp gitti.. - Eğer,
Diyordum, bevbabam şimdi
«Ezân nedir?» diye tekrâr
Gelip dikilirse.. Haydi
Sen de!.. dedim, bu ne kadar
Korku? Baban canavar mı?
Onun gibi baba var mı?
Fakat tokat yanağımda
Sızlıyordu; o gün bugün
O dargın ses kulağımda
Ezân okur; ben büsbütün
Uykudan geçmedimse de
Maksurenin köşesinde
Göz'lerim uvku görmüyor.
Zâten büyük baba artık
Câmiye de götürmüyor;
Onu da aldı mezarlık.
Şimdi o Cennet bağında;
Nineciğimin sağında
Ona da bir taş dikildi.
Dün görünce mezarını
O tokadı hatırladım,
Yanağım yandı, ağladım.
Babam hemen koşup sildi
Gözlerimin yaşlarını!

AGUSTOS BÖCEĞİ İLE KARINCA

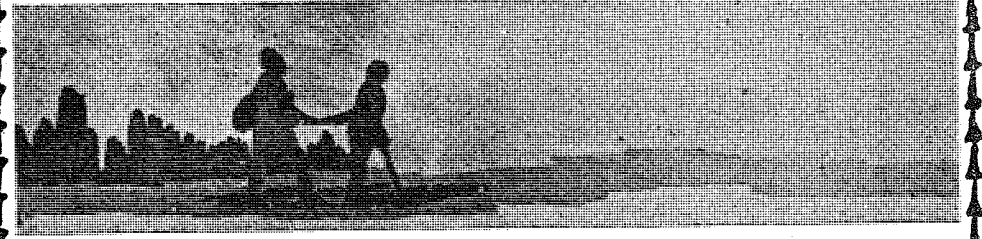
Karıncaı tanırırsınız:
Mini mini bir hayvandır
Fakat gâyet çalışkandır
Gâyet tutumludur, yalnız
Pek hodkâmdır; bu bir kusur:
Hodkâm olan zâlim olur.

Bir gün Ağustosböceği
Tenbel tenbel ötüp durmak
Neticesi aç kalarak,
Karıncadan göreceği
Bürûdete bakmaz, gider,
Bir lokma şey rica eder,
Der ki: - Acıyınız bize,
Çoluk çocuk evde açız;
İânenize muhtâcız.

Karınca bir yüreksize
Lâyık huşûnetle sorar:
- Aç mısınız?.. Ya o kadar
Uzun, güzel günler oldu;
O günlerde ne yaptınız?
Böcek inler: - Açız! Açız!
Bakın, benzim nasıl soldu;
O günlerde gülen, öten,
Sazla sözle eğlenen ben
Buâün bakın ne hâldeyim
Vallah açız, billah açız;
Hâlimize acıyınız!
Karınca eğlenir: - Beyim,
Simdi de raksedin ne var?
Yazın çalan kışın oynar!

KÖR İLE KÖTÜRÜM

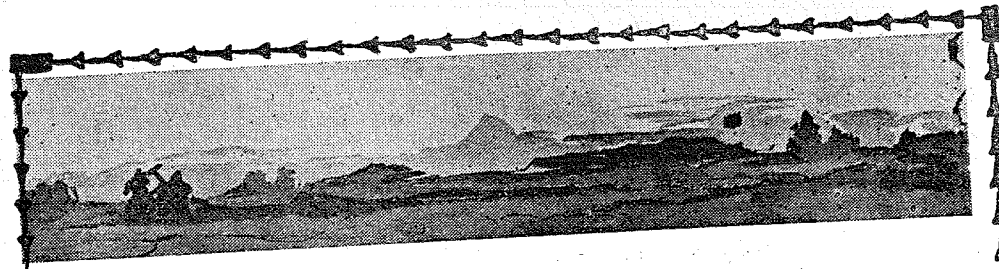
- Bak, arkadaş, ne ben sağlam
Bir adamım.. - Ne ben tamam
Bir insanım. - Ben kötürüm.
- Ben de körüm;
Hem anadan doğma körüm;
- Ben de kırk yıldır kötürüm;
Değil iki adım atmak,
Ayağa kalkmam hattâ.
- Ya ben? Değil görmek, bana
Kirpiğimi kıpırdatmak
Bile nasîb olmamıştır.
- Böyle yaşamak pek ağır
Bir yük; Şundan kurtulaydım!
- Ben de günlerimi saydım,
Bitip tükenmedi gitti.
Dünyaya geldiğin gibi
Gitmek te elinde değil.
- Çekmek kolay, ölmek müşkül!

- Neyse, kısmet, çekeceğiz.
Ben düşündüm ki ikimiz
Tam bir insân olmak için
Her şeye mâlikiz: Senin
Kuvvetli bacakların var,
Benim gözlerim de bakar.
Ben senin gözün olurum,
Gecen, gündüzün olurum.

- Ben de bacak, ayak.
- Öyleyse hiç düşünme, kalk;
Senin için

Ben bakarım ve görürüm.
Ben de seni istediğin
Yere alır, götürürüm.

Böyle işte:
İki mihnet birleşince
Bir teselli hâsıl olur,
Mihnetliler de kurtulur.

İKİ YOLCU

Bir yaz günü, sabah, erken
İki yolcu aynı köyden
Kasabaya gidiyordu;
«Yolcu kısmı yolda gerek!»

Koşmasını söyliyerek.
İki yolcu gidiyorken
Yolun döneğinde birden
Biri durdu biri sordu:

- Neye durdun? Davran biraz;
«Yolcu kısmı yolda durmaz.»
Durduğunun aslı vardı;
Birden gözleri karardı:
Yerde koca bir kestâne...

- Haydi yoldaş, ağır ağır;
Yol yürümeyle alınır.
Aç gözlüde kulak olmaz;
Gözü kestânedede, kurnaz,
Arıyordu bir bahâne...

- Haydi kuzum, yürüyelim!
- Sen yürü, ben yetişirim.

Öteki işi anladı,
Koştı, kestaneyi aldı.
- Bırak onu, yoksa.. - Niçin?
Ben gördüm, aldım. - Önceden
Gören benim. - Alan da ben!»
Birisi yer, biri bakar;
Hep gürültü bundan çıkar.
Derken kavga için için
Ateşlendi, alevlendi;
Epey tokat, sille yendi;
Dökülürdü belki de kan,
Bereket versin arkadan
Başı sarıklı bir hoca
Hızır gibi yetişti de
Birden kesildi arbede.
Hoca sordu, berikiler
Olanları birer birer
söylediler dos doğruca.
Ne gürültü, ne patırtı,
Hoca kestaneyi kırdı;
Kabuklardan birini
Bir yolcuya, diğerini
Bir yolcuya uzatarak
İçini kendisi yedi;
Sonra: «Haydi buyrun!» dedi.
Yolcular kala kaldılar;
Ne göz kalmıştı, ne kulak..
Kısmetlerini aldılar!
Anlayana bu ibrettir:
Az tamah çok ziyân verir.

OLDU, BİTTİ

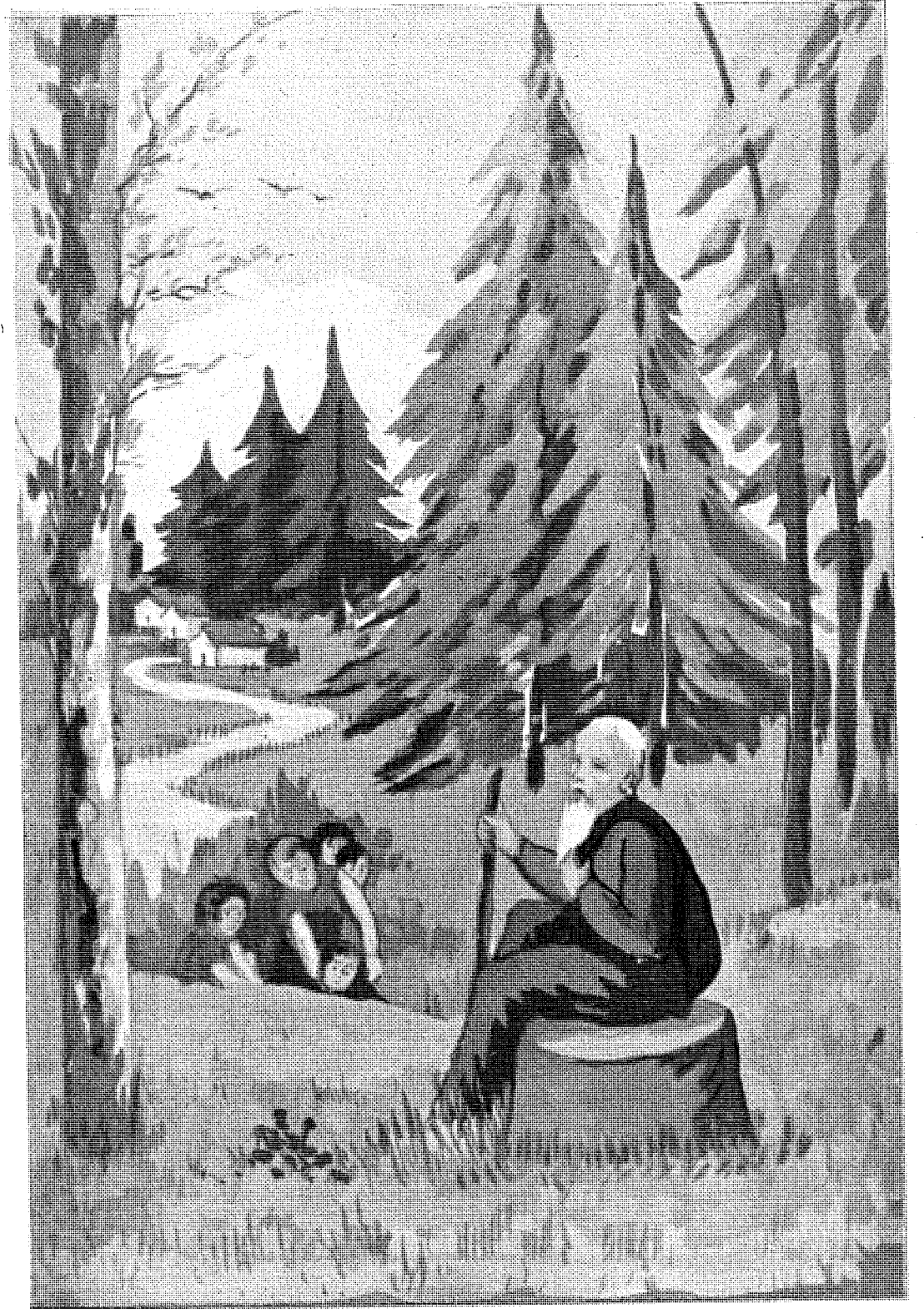
- Haydi, kardeş, oynayalım.
- Oynayalım, lâkin birkaç
Dakikacık izin bana.
- Peki, fakat çabuk gel ha!..
- Geldim... Neden başlayalım?
- Körebeden. - Yok saklanbaç
Daha iyi. - Hayır, ebe daha iyi.
- Hayır, zâten kör ebeyi
Oynayacak arkadaş yok,
Herkes kendi oyununda.
- Haydi gel, saklanbaç olsun.
- İlk önce kim kimi bulsun?
- Ben seni. - Haksızsın bunda,
Oyun benim. Yoo... Telâş yok,
Önce kim «Oynasak» dedi?
- Saklanbacı kim söyledi?
- Sen söyledinse söyledin;
Oyun benimdir. - Sen zâten
İnatçısın! - İnat minat
Bilmem. - İnatçısın, Nihat!..
Onlar böyle uğraşırken:
Oyun benim, oyun senin...
Saklanbaç araya gitti.
Düdük öttü: - Oldu bitti!

VELİ BABA

Veli Baba,
Kaba saba
Bir adamdır;
Adam değil, o bir çamdır...
Görürseniz ürkersiniz.
Yaşı belki yüz, yüz sekiz:
Tam bir Osmanlı altını!
Bilmem, kim koymuş adını;
Ben görünce hayret ettim,
«Adam değil bu, çam!» dedim.

Ulu bir çam devirmişler;
Evirmişler, çevirmişler,
Budamışlar; kütüğünden
Ne yapılabilir? Derken,
Yerde yatan o gösgüdük
Koca kütük
Kaba saba
Veli Baba,
Oluvermiş; esneyerek,
O vakitten beri orman,
Küçük orman, bir kocaman
Koru olmuş; bugün kimse,

Hattâ haftalarca gezse
Orda Baba'nın yerini
Bulamıyor; izlerini
Görüp tâkîb edenler var,
Lâkin birkaç adım kadar;
Sonra bu da siliniyor.
Yalnız birşey biliniyor,
O da şu ki: Veli Baba
Birçok yıldır bu ormanda
Sülünlerle, ceylânlarla,
Onu seven hayvanlarla
Hoş bir saltanat sürüyor.
Hergün köy halkı görüyor
Sabah ve akşam iki kuş,
Biri kumru, biri baykuş,
Korudan gizlice çıkar,
Köye doğru bakar bakar,
Müşfik, rakîk birkaç nevha,
Yâhut hırçın bir kahkaha,
İşitilir, sonra gine
Yeşil ormanın içine
Çöküp giderler. Bâzan
Yeşil külâh yeşil kaftan,

TEŞEKKÜR

Bu kitabın yayınlanması hususunda müşevvik ve cömert yardımlarını esirgemeyen İŞBANKASI Genel Müdürü Sayın BÜLENT YAZICI'ya ve mu'avini Sayın SAİM AYBAR'a ve renkli, renksiz kılışlarının hazırlanmasında candan alâka ve itina gösteren «Renk Kılış» sahibi Sayın sanatkar KENAN ÖZİC ve sanatkar arkadaşı İBRAHİM ÇEVİK'e ve basılması hususunda candan ilgi ve bilgi gösteren «Şehir Matbaası» sahibi Sayın TURGUT ATASOY'a sonsuz teşekkürlerimizi sunmayı bir irfân ve vicdan borcu biliriz.

TEVFİK FİKRET DERNEĞİ

İÇİNDEKİLER

Tevfik Fikret ve Çocuk Terbiyesi hakkında biriki söz	3
İthaf	7
Hediye	9
Umacı	10
Mahallebim ve Mektebim	12
Keman	14
Siyah Bacı	15
Siyah Bacı (Renkli tablo)	17
Rüya	19
Öksüz	21
Melek'in Kuzusu (Renkli tablo)	23
Melek'in Kuzusu	24
Papatye	25
Kuşlarla	27
Rengin	29
Bahar Kalfa	32
Yaz Nine	34
Hazan Teyze (Renkli tablo)	35
Hazan Teyze	37
Kış Baba	38
Hasbıhal	41
İş Salonunda	43
Marangoz	45
Kırık At	46
Arslan	48
Yazın - Kışın	49
Arı Sokar	50
Ezan	51
Ağustos Böceği	53
Kör İle Kötürüm	55
İki Yolcu	57
Oldu, Bitti	59
Veli Baba	60
Veli Baba (Renkli tablo)	61